

Kriterier för certifiering av gymnasiala handelsutbildningar

Försäljning och serviceprogrammet /Lärling

Kriterierna för certifiering syftar till att ge utbildningarna ett strukturstöd så att den kompetens eleverna får tydligt synliggörs för såväl arbetsgivare som för de studerande själva. Certifieringen ska också bidra till att utbildningens kvalitet kontinuerligt följs upp och utvecklas.

Certifieringskriterierna delas in i följande delområden:

- Generell beskrivning av skolan och handelsutbildningens utformning
- Intern samverkan - utbildningens röda tråd
- Extern samverkan - verklighetsbaserat lärande
- Utbildningens innehåll
- Kompetens och resurser
- Intern och extern information
- Uppföljning och utvärdering av utbildningen

Generell beskrivning av skolan och handelsutbildningens utformning

I inledningen av ansökan beskrivs skolan i generella termer och handelsutbildningen mer i detalj. Utbildningens poängplan ska vara utformad så att de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Eftersom en tydlig koppling till företag i branschen är viktig för utbildningens attraktivitet och uppdatering, är ett väl fungerande lokalt programråd en förutsättning för att en certifierad utbildning ska fungera och kunna utvecklas. Formellt har de lokala programråden en rådgivande funktion, men för en certifierad utbildning spelar programrådet en mer central roll. Ansökan om certifiering ska ha behandlats i och godkänts av det lokala programrådet, som också ska vara delaktigt vid uppföljningen av det som utlovas i ansökan. I det lokala programrådet ska det ingå företrädare för arbetstagare och arbetsgivare i branschen samt företrädare för skolläring, studie- och yrkesrådgivning, lärare och elever.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- den egna verksamheten generellt.
- hur utbildningen läggs upp under de tre åren.
- det lokala programrådets sammansättning och funktion.
- hur det lokala programrådet involveras vid uppföljning, utvärdering och diskussioner kring möjliga åtgärder för förbättring av den certifierade utbildningen.
- det lokala programrådets inflytande över utformningen av de gymnasiearbeten som genomförs på utbildningen.

En poängplan för utbildningen, samt protokollsutdrag med beslut från det lokala programrådet ska biläggas ansökan.

Intern samverkan - utbildningens röda tråd

Lärares engagemang är viktigt för att en certifierad utbildning ska fungera bra. Samtidigt är det viktigt att genomförandet inte blir avhängigt enskilda eldsjälar. Därför ska det finnas ett tydligt arbetslag med ansvar för den certifierade utbildningen. För att eleverna ska uppleva att utbildningen har en röd tråd är det också viktigt att det finns en tydlig samverkan mellan lärare i olika ämnen. Alla undervisande lärare ska känna till utbildningens mål och kriterierna för certifiering.

Skolans studie- och yrkesvägledning syftar till att ge eleverna information om och vägledning inför val av yrke och framtida utbildning, samt val de behöver göra under utbildningen för att kunna välja dessa vägar. Skolans personal har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledningen, men delvis olika roller. I ansökan om certifiering beskrivs hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan skolledare, lärare, studie- och yrkesvägledare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- arbetslagets sammansättning och funktion.
- arbetslagets strategier för det ämnesövergripande arbetet och ger exempel på hur lärare i olika ämnen samverkar med varandra för att ge utbildningen en röd tråd.
- hur arbetslaget arbetar med skolans studie- och yrkesvägledning.

Extern samverkan - verklighetsbaserat lärande

Den extern samverkan med företag i branschen är en central och mycket viktig del av utbildningen. Utöver den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen, kan det handla om studiebesök, gästföreläsningar, gemensamma aktiviteter mm. Det är viktigt att det är tydligt för samtliga som medverkar i denna samverkan vad den ska leda till. Aktiviteterna bör utformas så att de studerande får möjlighet att vara aktiva, ta ansvar och lösa problem som överskrider de traditionella ämnesgränserna och de resultat som de studerande presenterar är till nytta även utanför skolan. För att det verklighetsbaserade lärandet ska få avsedd effekt är det viktigt att det sätts in i en process där de studerande genom återkommande utvärderingarna och självreflektion kan se sin egen utveckling.

Det lokala programråd som ska finnas för utbildningen är en resurs som kan utnyttjas för att kommunicera med företag i branschen. Arbetet med APL-platser bör samordnas så att företagen får en tydlig motpart från skolan att kommunicera med. Eftersom det arbetsplatsförlagda lärandet är en del av utbildningen kommer handledare på företagen vara delaktiga i bedömningen. Detta skapar ett behov av information till och utbildning av handledare. I ansökan om certifiering ska skolan beskriva hur handledare utbildas och vilket stöd handledare får i form av mallar för bedömning för att underlätta kommunikationen och säkerställa att de aktuella kursmålen uppnås.

Eftersom all arbetslivserfarenhet är meriterande uppmuntras eleverna också att skaffa sig sådan erfarenhet på lov och fritid. Kontakter med närsamhället bör även ske i andra sammanhang. Ett exempel kan vara att använda externa medbedömare som ger sina synpunkter på elevernas gymnasiarbeten och på detta sätt bidrar med ett komplement till lärarens bedömning.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- syftet med de aktiviteter som eleverna genomför i samverkan med företag i branschen.
- hur arbetslaget samverkar med det lokala programrådet för att eleverna ska få ett arbetsplatsförlagt lärande som gör att de efter utbildningen kommer kunna leva upp till arbetslivets krav.
- hur handledare rekryteras, samt innehåll och former för den handledarutbildning som handledare genomgår.
- hur den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen följs upp.

Utbildningens innehåll

De kompetenskriterier som utbildningen ska innehålla delas in i en generell del och en handelsspecifik del. Kriterierna utgår från den kompetensprofil som togs fram av Handels valideringsmodell (markerade med *) och har kompletteras med ytterligare ett antal områden som framkommit i kontakter med utbildningsanordnare och företag (se bilaga). Under denna rubrik beskrivs också hur utbildningen kommer att läggas upp för att elever ska kunna uppnå grundläggande högskolebehörighet.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- vad och hur eleverna kommer att göra under det arbetsplatsförlagda lärandet och under andra delar av utbildningen för att uppnå vart och ett av kompetenskriterierna, samt hur dessa följs upp med varje elev.
- hur utbildningen läggs upp för att elever ska uppnå grundläggande högskolebehörighet.

Kompetens och resurser

För att utbildningen ska kunna genomföras, krävs att det finns kompetens och resurser att uppnå de kriterier som ställts upp för certifieringen. Det handlar både om den kompetens och resurser som finns på skolan och den kompetens och resurser som finns hos skolans externa samarbetspartners. I ansökan om certifiering beskriver skolan den samlade kompetens och de resurser som skolan kommer att utnyttja för den certifierade utbildningen.

Det är också viktigt att det finns en plan för hur nödvändig kompetens bland lärare och övrig personal kan bibehållas-/utvecklas.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- den samlade kompetens och de resurser som finns på skolan och hur den kommer att utnyttjas för att uppnå certifieringskriterierna.
- hur kompetens och resurser som finns utanför skolan kommer att nyttjas för att uppnå certifieringskriterierna.
- hur lärare och andra resurspersoner som medverkar i utbildningen fortlöpande kommer att fortbildas för att uppnå/bibehålla nödvändig kompetens.

Intern och extern information

Information och kommunikation är viktigt för att skapa en tydlig bild av utbildningen och dess innehåll. I ansökan om certifiering ska skolan presentera en kommunikationsplan som sammanfattar de informationsinsatser som planeras internt och externt.

Den interna informationen riktar sig till elever och deras föräldrar, samt till lärarkollegor och övrig personal på skolan. Det är viktigt att synliggöra vad de studerande kan och vilka valmöjligheter de har efter utbildningen. Med tanke på att studie- och yrkesvägledare ibland har ansvar både för information till elever och externa kontakter med APL-företag, är denna målgrupp särskilt viktig.

Den externa informationen riktar sig bland annat till företag i branschen. Även här är det viktigt att synliggöra vad de studerande kan efter utbildningen, så de blir attraktiva för potentiella arbetsgivare. En tydlig och positiv bild av utbildningen bidrar sannolikt också till att det blir lättare att rekrytera APL-platser för eleverna. En annan viktig extern målgrupp är de elever som ska välja till gymnasiet. Här spelar studie- och yrkesvägledare på högstadiet en viktig roll och blir således en viktig målgrupp.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- sin plan för intern och extern kommunikation som visar hur information sprids internt, samt till externa parter som studie- och yrkesvägledare på högstadieskolor, arbetsgivare i branschen etc.
- hur skolans studie- och yrkesvägledare arbetar för att de elever som går den certifierade utbildningen ska få information om karriärvägar inom handeln.

Uppföljning och utvärdering av utbildningen

Uppföljning ska ske både på elev- och skolnivå. Den individuella delen av uppföljningen ska syfta till att synliggöra målen för utbildningen och säkerställa att varje elev uppnår de mål som ställts upp i certifieringen. Utvärderingen av själva utbildningen ska syfta till att ge en bild av huruvida det som utlovats i ansökan om certifiering uppfyllts och ge ett underlag för att utveckla utbildningen.

För att säkerställa att utbildningen levererar det som utlovats vid certifieringen, behöver skolan beskriva hur uppföljning av elevernas kompetens och utvärdering av utbildningens olika delar kommer att gå till.

För certifiering ställs också krav på att skolorna följer upp tidigare elever. Syftet är att utvärdera utbildningen och att få exempel som kan användas i informations-/marknadsföringssyfte.

I ansökan om certifiering beskriver skolan:

- hur generella och handelsspecifika kompetenser synliggörs och följs upp med elever och handledare i trepartssamtal och andra sammanhang.
- hur utbildningen utvärderas med eleverna och de företag som medverkar i det arbetsplatsförlagda lärandet.
- hur skolan följer upp vart före detta elever tar vägen efter avslutad utbildning.